



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi  
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis  
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio  
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,  
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem  
præceptorum secundæ tabulæ

**Tamburini, Tommaso**

**Monachii, Anno M.DC.LIX.**

Qui debeat Massarius morosus, num. 28.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-39995**

habent implicitam intentionem vendendi & emendi frumentum; id enim est velle facere, quod alij communiter faciunt.

b *Dian. p. 1. tr. 8. ref. 16. cit. ali-  
quas Theol. Soc. Iesu ab ipso consultos.*

*Quid debeat Massarius morosus?*

28. Septima difficultas: si statuta die venditor frumentum consignare, vel pretium reddere negligat, ad quid ultra tenetur, præter ipsum frumentum, vel eius vulgare pretium? videtur enim teneri ad solvendum mercatori pretium summum, quod forte curret in toto anno sequenti, quia ita in contractu, ut vidimus n. 11. conventum est. Respondeo, ad id non teneri: nam solum tenetur, juxta pretium tunc vulgare currens, ut ex dictis n. 15. constat. Ratio est, quia ex nullo justo titulo potest dictum pretium summum exposci. Discurre per quatuor titulos, qui solent assignari: primus est ipse contractus venditionis & emptionis: at hic perfectus fuit sub pretio, seu, ut loquimur, sub lucro metæ, quo modo ergo ratione illius contractus, extorqueri potest pretium summum, quod forte futurum erit? secundus est ipsum mercatoris officium; at supra vidimus, huius rationem jam habitam fuisse in imponendo pretio, seu metæ; tertius ratione damni emergentis, vel lucri cessantis: at licet concedam ibi deberi, posito, quod mercator frumentum servasset, & verè summo pretio vendidisset, juxta conditiones supradictas, & dicendas inferius, cum de usura; tamen bb incer-

tum est, eum summo pretio venditurum; præterea, ratissimè sic vendet, & nos hic loquimur vniuersaliter, & ex vi contractus, an debeat illud summum pretium, non vero ex extrinseco damno alicuius particularis mercatoris: quartus denique titulus esse potest ipsum pactum, seu pœna conventionalis in contractu apposita, ut vidimus num. 11. atque hic est titulus, quem magis apparenter hic adesse, non nemo contendit. Adhuc tamen facile respondeo: nam hæc pœnæ conventionales in hoc regno prohibentur, exceptis quibusdam, quas vide apud Mutam c. Adde primo, irrationabilem esse pœnam adeo indeterminatam (puta ad maius pretium, quod esse poterit), posset enim esse admodum improporcionata ad delictum, ergo est omnino injusta. Adde secundo, esse valde probabile, ante Iudicis sententiam non teneri quampiam ad hac pœnas conventionales solvendas, ut habet idem Muta d, Sanchez e, Vasquez f, nisi si quis soluturum ante sententiam expressis verbis se obligauerit, ut notavit Castropalaus g, ergo saltem ante sententiam Iudicis liber erit Massarius. bb quando adest hæc incertitudo, non posse certum pretium summum à mercatore exigere, docent in simili Less. Azor. Molin. Salon. Bona. aliq. cit. à Dian. l. c. Ref. 17: esto, posse, videatur concedi à Vasq. apud eund. Dian. ibid. c. Marinus Muta in comment. secunda: consuetud. Sen. Panor. c. 18. d. Muta ib. §. ult. e. Sanch. l. 1. de matr. d. 37. n. 4. f. Vasq. p. 3. t. 1. d. 173. c. 1. vid. Dian. t. 1. tr. 8. ref. 29. g Castrop. t. 1. tr. 3. d. 2. p. 3. legatur Dic. l. 2. de iust. tr. 10. d. 2. du. 12. n. 275. 29. Virges;

29. Vrges: cur ergo permittuntur ex pœnæ poni de pacto in hoc contractu? respondeo, quia ejusmodi pactum sensum habere potest bonum, ut scilicet intelligatur, nunc deberi à massario maiorem valorem, quando, quia mercator seruasset atque vendidisset alio tempore, tantum damni (deductus expensis) ex dicti massarii mora, dictus mercator passus est.

30. Quod si quæras, cur hæ pœnæ absolutè prohibentur in Sicilia? respondeo, propter præsumptionem multarum fraudum, & ne per immoderatas pœnas vexentur plus nimio contrahentes; nam ceterum pœnæ conventionales, quando sub legitimis conditionibus fiunt, ad securitatem mutui, vel rei emptæ, damndæ ex se non sunt, ut nobiles authores *h* docent. Conditiones autem sunt hæ; prima, ut pœna non imponatur in fraudem vsuræ, sed ut creditor suum tuto habere queat, esto, desideret moram debitoris, ut per accidens ipse creditor lucrum inde ferat: secunda, ut sit moderata, habita ratione rei restituendæ, & culpe debitoris: tertia, ut debitor fuerit in notabili mora culpabiliter; sine culpa enim nemo est in conscientia ad pœnam ullam condemnandus. Differre solutionem per 20. dies, communiter non esse notabilem moram, notant merito nonnulli: quarta, ut si partialiter sit satisfactum remittatur & pœnæ pars: quinta, ut nisi aliud exprimat, non vrgeat obligatio in conscientia, nisi post sententiam iudicis, ut ex probabili sententia modò notauimus.

*h* Mol. d. 317. *l. eff. l. 2. c. 20. d. 15. Med.*

*q. 3. Dicast. l. 2. tr. 10. d. 2. num. 258. Castropal. de iust. com. 131.*

*An renovari idem contractus possit?*

31. Difficultas octaua. Si massarius, seu frumenti venditor tempore præfixo ad solutionem, neque frumentum habeat, neque pretium, quo mercatori valeat satisfacere, poteritne iterum contrahere cum eodem mercatore, & eidem vendere frumentum, consignandum in sequentis anni collectione, eundemque contractum toties renovare, quoties ipse massarius solvendo non est? poteritne pro frumento, quod nunc in secundo contractu emo, assignare pro pretio totam illam pecuniam, quam mihi debet massarius, ex vi prioris contractus, in quo includitur lucrum metæ? respondeo, vtrumque licitè posse. Ratio prioris est, quia si primus contractus fuit iustus, erit & secundus, & tertius, & ceteri. Ratio posterioris est, quia sicuti debitor debet mihi sortem, sic & debet lucrum metæ; ergo sicuti cum sorte possum mihi emere frumentum, sic & potero cum lucro metæ; lucrum metæ dico, non vero pecuniam debitam ex pœna, nec ex ejusdem pœnæ interesse, quia pœna non debetur, nisi accedente Iudicis sententia, ut dictum est *i*.

*i* *l. Mol. fef. in summat. 2. tr. 12. c. 23. n. 37.*

## §. VIII.

*De quibusdam modis contractus  
emptionis, & venditionis.*

*Ggg*

*An cre-*